

320

DE KATHOLIEKE UNIVERSITEIT IN 1947-1948

REDE,
UITGESPROKEN TER GELEGENHEID VAN
DE OVERDRACHT VAN HET RECTORAAT
OP MAANDAG 20 SEPTEMBER 1948 DOOR
DE AFTREDENDE RECTOR MAGNIFICUS

R. R. POST

DEKKER & VAN DE VEGT N. V.
NIJMEGEN — UTRECHT — 1948

**DE
KATHOLIEKE UNIVERSITEIT
IN 1947-1948**

**REDE,
UITGESPROKEN TER GELEGENHEID VAN
DE OVERDRACHT VAN HET RECTORAAT
OP MAANDAG 20 SEPTEMBER 1948 DOOR
DE AFTREDENDE RECTOR MAGNIFICUS**

R. R. POST

**DEKKER & VAN DE VEGT N. V.
NIJMEGEN — UTRECHT — 1948**

DRUKKERIJ GEBR. JANSSEN - NIJMEGEN

*Eminentie, en Hoogwaardige Excellenties,
Hoogedelgestrengde Heren Bestuursleden van de
Sint Radboudstichting,
Edelgrootachtbare Heren Curatoren,
Kerkelijke, burgerlijke en militaire Autoriteiten,
Heren Leden van de Academische Senaat en Docenten
onzer Universiteit,
Dames en Heren studenten en overige leden van de
universitaire gemeenschap,
en voorts gij allen, die door Uw aanwezigheid van Uw
belangstelling voor onze Universiteit hebt willen getuigen.*

Zeer gewaardeerde toehoorderessen en toehoorders,

Ofschoon ik mag zeggen, dat het afgelopen Nijmeegse academiejaar 1947-'48 gelukkig en voorspoedig is geweest, hebben wij toch ook zeer voelbare verliezen geleden. De kille dood, die zo vaak, zo onverwachts en naar menselijke berekening zo ontijdig slachtoffers onder het Professorencorps heeft gemaakt, is ons ook in dit academiejaar niet geheel voorbijgegaan. God heeft tot een beter leven geroepen een Hoogleraar en een student, beide op een ogenblik toen ze eigenlijk al de academie hadden verlaten maar nog op de grens stonden. Professor B. H. Molkenboer, buitengewoon Hoogleraar in de Letterkunde der 17e eeuw en de Vondelstudie, had juist om gezondheidsredenen zijn ontslag aangevraagd en verkregen, toen een ongeval zijn stervensuur verhaastte, en hij op 68-jarige leeftijd nog midden uit zijn werk werd geroepen en feitelijk op het veld van eer is gestorven. Gedurende 25 jaren was hij aan onze Universiteit verbonden, eerst als lector en van 1932 af als buitengewoon Hoogleraar. In de rouwzitting van 2 Augustus tekende Professor Michels zijn verdiensten voor de Vondelstudie in Nederland.

De andere gestorvene, die wij te betreuren hebben, was Mr Leo Alfred van der Wee, lid van de Congregatie van de Priesters van het H. Hart van Jezus, die stierf slechts enkele dagen nadat hij zijn titel meester in de Rechten had behaald. Ik beveel de Professor, die zijn loopbaan bijna had voltooid, en de veel belovende, en bij zijn professoren en mede-studenten zeer geziene priester-student in Uwe gebeden aan.

Ook uit andere hoofde hebben wij zware verliezen geleden. Professor J. R. M. van den Brink werd in Januari 1948 door H. M. de Koningin benoemd tot Minister van Economische Zaken. Hoezeer wij ook zijn vertrek als een verlies hebben gevoeld, toch verheugden wij ons, dat we een onzer krachten tot de directe en hoge dienst van ons vaderland beschikbaar konden stellen. En tevens in het succes van onze collega,

die in deze zeer moeilijke tijden een zo zwaar departement op zulk een jeugdige leeftijd te besturen kreeg.

Ofschoon wij vast vertrouwen, dat hij met zijn kennis en ervaring de zaken zo zou leiden, dat hij voor altijd in verwante functies zou moeten blijven werken, hebben wij toch de hoop nog niet geheel opgegeven, dat hij op een of andere wijze aan onze Universiteit verbonden blijft. Vandaar werd in het afgelopen jaar zijn functie nog slechts door een plaatsvervanger waargenomen. Onze stadgenoot, de Heer A. A. V. Tummers, drs in de Economie, heeft zich hiervoor beschikbaar gesteld, en de lessen en vooral de examens overgenomen, waarvoor hem hier dank zij gebracht. Intussen verwachten wij, dat de benoeming van een nieuwe hoogleraar zeer spoedig zal worden bekend gemaakt.

Misschien was het heengaan van Professor Rutten nog gevoeliger voor ons. Hij, die 6 Augustus l.l. benoemd werd tot Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, heeft hier de afdeling psychologie tot een bloeiende en algemeen erkende instelling gemaakt, en gevoelde zich daaraan zó gebonden, dat hij verscheidene verleidelijke aanbiedingen o.a. leerstoelen aan andere Universiteiten, van de hand gewezen heeft. Zó zeer als wij ons indertijd verheugd hebben over zijn blijven, zo betreuren wij thans zijn heengaan. Wij weten dat hem zeer zware reden van het landsbelang zijn voorgehouden. En wanneer het landsbelang zulk een persoon vraagt, verheugen wij ons dat wij hem bezaten. Gelijk hij zichzelf gegeven heeft, zo geven wij ook hem gaarne. Ik hoop echter misschien wat egoïstisch, dat er spoedig een zodanige oplossing worde gevonden, dat de afdeling psychologie Professor Rutten zal terug krijgen.

Maar naast deze posten van verlies staan er vele van winst. Daar zijn vooreerst drie nieuwe afdelingen gekomen n.l. De School voor de Journalistiek, die voor Politieke en Sociale Wetenschappen en het Missiologisch Instituut. Het is werkelijk niet gemakkelijk geweest deze nieuwe afdelingen tot stand te brengen en goed te doen functionneren, en nog zijn niet alle moeilijkheden uit de weg geruimd. Inderdaad, zo men al niet kan zeggen, dat de Universiteit met het stichten van deze afdelingen van haar traditionele baan afwijkt, dan is het toch zeker, dat zij haar weg wat ombuigt. Vandaar moesten enige weerstanden overwonnen worden en was het moeilijk de nieuwe afdelingen in het bestaand bestuursapparaat van faculteiten en senaat onder te brengen. Gelukkig kan ik zeggen, dat we thans over de meeste moeilijkheden heen zijn, al moet alles nog uitgebouwd worden, om aan redelijke wensen te kunnen voldoen. Een woord van dank aan allen, die hun krachten aan de afdelingen hebben besteed. De School voor Journalistiek gaat van de gedachte uit, dat de toekomstige journalist, die behoorlijk middelbaar onderwijs heeft genoten nog een theoretische en practische vorming nodig heeft. De theoretische zou de Universiteit kunnen geven, terwijl de practische zou komen van een eigen instelling naast de Universiteit staande, maar met deze instelling enigszins verbonden. De practische zou twee jaren duren, terwijl voor de theoretische drie jaren voldoende werden geacht. Als algemene eis werd gesteld een degelijke kennis van de Katholieke filosofie en theologie,

een zodanige kennis van een bepaalde wetenschap, dat de student zich een begrip vormt van de daarin gebruikelijke methode, eerbied krijgt voor het wetenschappelijk werk in 't algemeen, en vooral een wetenschappelijk geweten verwerft. Verder wordt gedacht aan een ruim veld van wetenschappen, waarvan hij naar keuze iets kan opsteken. Door het vaststellen van bepaalde richtingen en zeer ruime keuze van vakken, heeft men aan de wensen van de vereniging van Katholieke Dagblad Directeuren, en de Katholieke Journalistenkring trachten te voldoen. Thans functioneren de meeste richtingen goed, alleen de economische afdeling is wegens de vacature v. d. Brink nog niet tot stand gekomen.

Een belangrijke stoot tot oprichting van de School voor Politieke en Sociale wetenschappen heeft het reunisten-congres in 1946 gegeven. Een motie van die strekking werd aangenomen, welke leidde tot een besluit van de St. Radboudstichting om deze afdeling in het leven te roepen. Dit heeft geleid tot eindeloze onderhandelingen en besprekingen o.a. met professoren van de Economische Hogeschool van Tilburg, omdat we gaarne wensen samen te werken, hetgeen echter tot nu toe niet gelukt is. Verder tussen de leden der commissies onderling, en van deze met de juridische faculteit en curatoren. Dit alles leidde echter tot een geschikte regeling, waarbij verschillende doctorale examens, gebouwd worden op een algemeen geldende kandidaats-examen. Aldus kan nu deze afdeling, gezien de belangstelling er voor aan andere Universiteiten, b.v. te Leuven en Amsterdam, een zeer belangrijke worden. Nu kan zij met volle kracht, en ik hoop met veel studenten, starten en voortgaan. Moge de ijver van hen, die hun krachten voor de tot standkoming er van hebben ingezet, beloond worden met een spoedige bloei van het bestaande, en gestadige uitbreiding, naar gelang de behoefte zich doet gevoelen.

Beide instituten zijn voortgekomen uit de behoefte aan goed onderwezen krachten voor het practische werk van het katholieke leven. Dit geldt minstens evenzeer voor het Missiologisch Instituut, dat door collega A. Mulders, bijgestaan door Jurgens en Brom werd voorbereid. Zij zijn daarbij uitgegaan van het gelukkige feit, dat ons land naar verhouding het grootst aantal missionarissen jaarlijks uitzendt naar alle windstreken. Ze waren overtuigd, dat het nuttig zou zijn, dat enkele van dezen na hun opleiding tot het priesterschap nog een hogere wetenschappelijke vorming van drie jaren zouden ontvangen, opdat aan hen leidende posities zowel in de missiegebieden als in het vaderland, zouden kunnen worden toevertrouwd. Vandaar wil het Missiologisch Instituut die wetenschappen bevorderen, die voor de missionaris van belang zijn, en wel op zuiver universitair peil, te weten: missiologie, ethnologie, vergelijkende godsdienstwetenschap en algemene taalwetenschap. De juridische structuur van deze afdeling verschilt van de andere, zij is een instelling van de universiteit, geheel door universitaire instanties opgericht en bestuurd, maar toch met enige zelfstandigheid, zodat de docenten in gezamenlijk beraad, de wetenschappelijke belangen van het instituut kunnen behartigen, zoals dit bij andere vakken door de faculteiten geschiedt.

Ik geloof, dat ook deze afdeling een goed middel is tot het bereiken

van het doel, waarvoor de Universiteit is opgericht, en de instelling als zodanig zal ten goede komen, zowel doordat wederom meer wetenschappen worden beoefend, hetgeen het werk van allen bevrucht, als wel, doordat de universiteit nader treedt tot die terreinen, waarvoor ons Katholieke volk altijd grote belangstelling heeft getoond. Ik verheug mij er in, en feliciteer collega Mulders en zijn medehelpers, en dank hen voor de aan de afdeling bestede moeite.

Niet onvermeld mag ik hier laten de oprichting van het Mgr. Hoogveld Instituut, dat weliswaar zelfstandig is, maar nauwe aansluiting aan de Universiteit bedoelt en nodig heeft. Het wil voorlichten en hulp bieden bij de vorming van de rijpere jeugd op katholieke en wetenschappelijke verantwoorde wijze.

De drie nieuwe afdelingen eisen nieuwe leerkrachten, en vandaar zijn er een reeks docenten benoemd, die soms echter ook voor andere afdelingen van belang zijn :

tot lector in de dagbladwetenschap : de heer H. Hermans,

tot buitengewoon hoogleraar in de economische, politieke en sociale geschiedenis van de moderne tijden : Dr L. Verberne,

in de positieve sociologie : Dr A. Oldendorf,

in de politieke, economische en sociale aardrijkskunde : Dr F. W. R. Heere,

verder tot gewoon hoogleraar in de ethnologie : Dr A. Vroklage,

en de algemene taalwetenschap : Dr J. Wils,

en tot docent in de elementaire biologie : de heer S. J. Geerts.

Maar ook de andere faculteiten hebben uitbreiding gevonden, of althans de bestaande vacatures zijn aangevuld. De theologische faculteit werd uitgebreid met twee buitengewoon hoogleraren, n.l. Dr Zacharias Anthonissen O.Cap., voor de Geschiedenis van het christelijk Oosten, Oosters kerkelijk recht en Oosterse liturgie, en Dr W. H. van de Pol, voor de phenomologie van het protestantisme. Met grote erkentelijkheid zij hier vermeld, dat het Apostolaat der Hereniging door een koninklijke gift aan de Sint Radboudstichting de benoeming van een functionaris voor de Wetenschap der Oosterse Kerken heeft mogelijk gemaakt. Ik vertrouw, dat het doel van het Apostolaat : Versterking van de belangstelling van onze intellectuelen met name van de theologen voor het grote probleem, de Hereniging der Kerken, en verdieping van haar activiteit in het algemeen, zullen worden bereikt. Het is wel een gelukkig samenvallen, dat er tegelijk een functionaris werd benoemd, die het protestantisme, zoals het historisch is gegroeid, en zoals het zich thans aan ons openbaart, voor onze theologen en andere belangstellenden kan duidelijk maken. Ook hier dezelfde vredelievende bedoelingen : aan onze leerlingen precies en duidelijk te zeggen, wat het Protestantisme is, en welke de betekenis is van het reformatorisch beginsel, opdat zij onze broeders niet met verkeerde voorstellingen tegemoet treden. Hierdoor krijgt onze theologische faculteit, omdat zij tegelijkertijd als zij het oog gericht houdt op Bijbel, Openbaring en Kerk, ook grote belangstelling toont voor ongelovigen, schismatieken en afgedwaalden, iets geheel eigens en enigs, dat naar ik vertrouw, ook het aantal studenten in de theologie zal vermeerderen. Want waar kunnen zij zich beter voorbereiden dan hier op de speciale taak, die hun later in Nederland wacht ?

In de Faculteit van Letteren en Wijsbegeerte trad Dr L. J. Rogier in de vacature Cornelissen voor de algemene en vaderlandse geschiedenis der nieuwe tijden ; verder werden aangewezen Dr. J. J. van Boxtel tot lector in de ethica ; en Dr. de Langhe, hoogleraar te Leuven, tot buitengewoon hoogleraar in de Semietische talen, waardoor een reeds zeer lang bestaande vacature werd aangevuld. Hopelijk zal er ook gezorgd worden voor de paedagogiek, didactiek, en geschiedenis der paedagogiek, hetgeen gezien de langdurige vacature wel zeer moeilijk schijnt. De faculteit der rechtsgeleerdheid onderging geen andere verandering in personen dan het vermelde heengaan van Professor v. d. Brink, die spoedig een opvolger zal ontvangen. Wel mag hier genoemd worden het studenten-parlement, dat onder leiding van collega F. Duynstee de studenten hoopt in te wijden in de methoden van het Parlement, gelijk de Rota Carolina dit in die van de rechtbank doet.

Gelukkig ging met het toenemen der leerkrachten ook een uitbreiding van de gebouwen gepaard. Voltooid werd dit jaar het grote gebouw Berg en Dalseweg 107, dat op Zaterdag 19 Juni door Mgr Hanssen, coadjutor van het Bisdom Roermond, op plechtige wijze werd ingewijd. Het gebouw dient tot huisvesting van de instituten voor psychologie, voor psychopathologie, en neuro-physiologie, en te zijner tijd voor paedagogie. In zijn toespraak wees de bisschop er op, dat de resultaten van de hier beoefende wetenschappelijke onderzoekingen op het gebied van de psyche van de mens van onschatbaar belang kunnen zijn voor de Kerk, omdat ook de priesters vaak psycholoog en psychiater tegelijk moeten zijn. Gelukkig kon dit gebouw voorzien worden van de meest moderne instrumenten, ten dele uit America afkomstig, en ten geschenke gegeven door de Rockefeller-Foundation. Reeds is een begin gemaakt met het plaatsen van de gebrandschilderde ramen, ontworpen door Hans Teeselink, en geschonken door de firma's De Gruyter uit 's-Hertogenbosch, Mignot en Block uit Eindhoven, Taminiou uit Elst, en Douwe Egberts uit Utrecht.

Door het in gebruiknemen van dit gebouw zijn de ruimte-moeilikheden, waarin wij tengevolge van de oorlogsverwoestingen waren gebracht, bijna geheel opgelost. Wanneer we het volume van hetgeen wij vóór de oorlog bezaten vergelijken met dat, waarover we tegenwoordig beschikken, geloof ik, dat we er op vooruit zijn gegaan. Weliswaar blijft men soms in de practijk gevoelen, dat er noodmaatregelen genomen moesten worden. Zo is het een zeer ongewenste toestand, dat het bureau van uitleen van de bibliotheek ver verwijderd is van het magazijn van boeken. Het schijnt, dat het indertijd beloofde overbrengen van een gedeelte van het magazijn naar de kelders van „Stella Maris” geen doorgang heeft kunnen vinden. Feitelijk moet ieder, die een boek vraagt tweemaal naar de bibliotheek, hetgeen voor het wetenschappelijk werk van velen een handicap is. Ook blijken verscheidene zalen te klein : met name de aula, de leeszaal, enkele instituten, en de zalen voor de algemene colleges van philosophie, van theologie en van Nederlandse Letteren.

Maar niettegenstaande dit moet worden geconstateerd, dat door de zorg van het bestuur en vooral door die van de curatoren, professoren en ambtenaren, de Universiteit na de oorlog snel is herleeft, zodat we

in dit jaar om zo te zeggen, de geleden oorlogsrampen volkomen zijn te bovengekomen — afgezien van de boekerij der instituten — en aan uitbreiding konden denken. De klachten over langzaamheid van de gang van het bestuur, en over het uitblijven van beslissingen, waren zeker niet altijd onredelijk, maar niet te ontkennen valt, dat er in de drie na-oorlogse jaren heel wat is gebeurd. Hoe ver zijn we verwijderd van September 1945, toen een directeur van een lyceum, niet geheel zonder grond, aan mij, na een propaganda-rede, de vraag kon stellen: „Hoe kan ik mijn leerlingen aanraden in Nijmegen te gaan studeren, aangezien daar de faculteiten slecht bezet zijn, de boekerij verbrand, en huisvesting moeilijk te vinden is?”

Geachte toehoorders, nu zijn de faculteiten goed bezet, de boekerij groeit, en de burgerij van Nijmegen — het zij met erkentelijkheid vermeld — biedt voldoende huisvesting voor onze studenten.

Geachte toehoorders, er zijn nog twee zeer belangrijke punten te melden. Vooreerst is er in de organisatie van het bestuur een verandering gekomen, die beoogt, het apparaat sneller te laten werken, en groter contact tussen bestuur en professoren te brengen.

Bij besluit van 12 Mei 1948 werd een bestuursraad van de Sint Radboudstichting ingesteld, die over alle zaken behalve de benoemingen kon beslissen. Doordat een der hoogleraren voorzitter is, hoopt men het gewenste contact tussen bestuur en universiteit te vergroten. Als nieuw lid van het Bestuur van de Sint Radboudstichting en tevens van de Bestuursraad werd aangewezen Mr. Dr. R. W. van Angeren, lid van de Hoge Raad. Hoe goed de bedoeling van de nieuwe maatregel ook is, de praktijk zal moeten leren, of datgene wat men beoogt, ook wordt verwerkelijkt. Het tweede punt is de wet tot subsidiëring van het Bijzonder hoger onderwijs, die 3 Juni 1948 door de Prinses Regentes werd ondertekend. De wat ingewikkelde wet beoogt tegemoet te komen in de kosten van de Bijzondere Universiteit, en wil niet de particuliere bijdragen onnodig maken. Zij brengt geen gelijkstelling, maar een subsidiëring, die voor de bestaande faculteiten niet al te veel bedraagt, maar zal stijgen tegelijk met de uitbouw van de Universiteit. Zij schijnt het stichten van een vierde, ja misschien weldra van een vijfde faculteit mogelijk te maken. De voorbereiding voor de oprichting van een medische faculteit zijn dan ook in volle gang, maar niemand kan nog zeggen, wanneer deze tot stand gekomen zal zijn. In ieder geval zullen de opbrengsten van de jaarlijkse inzamelingen niet mogen dalen, aangezien de uitgaven door het stijgen van de levenskosten ook onrustbarend omhoog gaan. Ons volk heeft nu gedurende 25 jaren verscheidene honderdduizenden bijeengebracht, gelijk ook wel van deze plaats en op dit ogenblik dankbaar mag worden vermeld. Het zal offers moeten blijven brengen, ook al is er hoop op Amerikaanse hulp voor de nieuwe gebouwen.

Dat de staat slechts een tegemoetkoming in de kosten, niet een gelijkstelling geeft, heeft dit gelukkig gevolg, dat onze Universiteit ook ons eigen blijft; d.w.z. van het Katholieke Volk, dat haar tot nu toe hoofdzakelijk door eigen kracht in stand heeft gehouden, en ook haar in de toekomst voor een groot deel betalen moet.

Intussen zijn we de Regering Beel en de Minister van Onderwijs,

Kunsten en Wetenschappen dankbaar voor de geboden steun, die des te meer te waarden is, nu in de moderne wereld zoveel aanslagen op de onderwijsvrijheid worden gepleegd.

Dit jaar werden de studie en het werk ook weer afgewisseld door plechtigheden, feesten, vertegenwoordigingen, inauguraties, promoties, congressen en recepties. Hierbij heb ik allereerst te gedenken de grote gebeurtenissen in het Koninklijk Huis. Op 15 December heb ik de eer gehad aan H. M. Koningin Wilhelmina de eerbiedige gelukwensen van onze Universiteit over te brengen, toen Zij het Doctoraat Honoris Causa van de Leuvense Universiteit verkreeg en naar aanleiding daarvan receptie in het koninklijk paleis op de Dam hield, waar ook de collega's Brom, Bellon en Jurgens uit andere hoofde ter felicitatie aanwezig waren.

Bij gelegenheid van het gouden regeringsjubileum van H.M. Koningin Wilhelmina (31 Aug.) boden de docenten van alle Nederlandse Universiteiten en Hogescholen gezamenlijk aan H. M. een gouden zegel met oorkonde aan, om tegelijk onze trouw aan de Koningin en ons allergebonden zijn aan elkander en aan het vaderland tot uitdrukking te brengen. Dit geschenk zou door rector en secretaris van het rectoren-college, en de rector van Wageningen als de oudste rector van de Nederlandse Hogescholen aan H. M. overhandigd worden. Bij de inhuldiging van H. M. Koningin Juliana, welke 6 September in de Nieuwe Kerk te Amsterdam plaats had, vertegenwoordigden de President-curator en de rector onze Universiteit.

Naar aanleiding van deze belangrijke gebeurtenissen is hier de plaats om een eenvoudige, maar eerbiedige hulde aan de afgetreden Koningin Wilhelmina, en aan Haar dochter, H. M. Koningin Juliana, te brengen. Ik weet mij daarbij gesteund door de bestuurders, docenten, studenten en ambtenaren van deze Universiteit, en tevens in verbinding met onze zuster-instellingen in Nederland, waar de rectores-magnifici op deze zelfde middag ook bij de plechtigheid van de rectoraats-overdracht een kort woord in dezelfde geest zullen spreken. Wij bieden aan H. M. Wilhelmina onze gelukwensen aan bij haar gouden regeringsjubileum, en danken Haar voor de grote zorgen, die Zij voor Haar land heeft gedragen, en de inspanning, die Zij aan haar volk heeft besteed. Wij eren Haar als de spruit van het Oranjehuis, dat eeuwenlang de geschiedenis van ons volk heeft geleid en het symbool van onze eenheid is gebleven. Wij eren Haar als de beminde Landvorstin, die in de 50 jaren van de regering ons de grondwettelijke vrijheid heeft gewaarborgd, de vrijheid, die wij Katholieken zo nodig hebben en waarvoor dan ook de Kerk altijd bidt; de vrijheid, die wij zo vaak in de geschiedenis hebben gemist, en die thans voor een groot deel van de mensheid een onbereikbaar ideaal is, de vrijheid, die wij eigenlijk pas voldoende waardeerden toen we haar verloren hadden. Wij eren Haar als de hoge leidster, die haar volk in crisis en rampen bijstond, die gedurende twee oorlogen ons aller moed versterkte, in de eerste door herhaalde persoonlijke tussenkomst de vijand van de grenzen hield en in de tweede door een allermoeilijkst, voor velen aanvankelijk niet te begripen besluit, de zelfstandigheid van handelen bewaarde, en

mogelijk maakte dat Nederland zijn bijdrage in de algemene strijd kon blijven geven. Wij eren Haar als de hoogstaande Vrouwe, die door Haar deugd, Haar diep geloof en Haar aanhankelijkheid aan de christelijke kerk zeer velen tot voorbeeld was. Ook aan Haar regering kwam een einde, maar toen Zij Haar krachten voelde afnemen, was het toch een niet te schatten geluk, dat zij getuige kon zijn van de plechtige inhuldiging van haar geliefde dochter en opvolgster te Amsterdam. Moge Gods bijzondere zegen over H. M. Koningin Juliana nederkomen, opdat zij ons volk en ons vaderland met even krachtige en rechtvaardige hand besture als haar moeder. Ik mag U uitnodigen het Wilhelmus te zingen.

Geachte toehoorders, ik vraag Uw aandacht voor enkele lotgevallen van de Universiteit gedurende het afgelopen jaar: Bij de overdracht van 't Rectoraat Sept. 1947 verleende de Universiteit haar eerste eredoctoraat en wel aan L. J. Rogier, waarbij professor Post als promotor optrad.

Op de gebruikelijke wijze werd het jaar geopend met een Hoogmis van de H. Geest, ditmaal gecelebreerd door professor A. Mulders; de dies natali werd gevierd zoals gewoonlijk, waarbij deze keer Mgr J. P. Huijbers pontificeerde en preekte; 's middags hield de rector de dies-rede over: *De zestiende eeuwse Nederlandse vóórreformatorische zielzorger in functie*. De dag werd besloten met de samenkomst van professoren in hotel des Pays Bas, waar de studenten hun traditionele serenade brachten, begeleid door het politie-muziekcorps.

Woensdag 8 October inaugureerde Prof. W. K. M. Grossouw met een rede: *Sint Paulus en de beschaving van zijn tijd*, waarbij Z.Exc. Mgr Mutsaerts, bisschop van 's-Hertogenbosch en de Vicaris-generaal en talrijke geestelijken van het bisdom aanwezig waren.

Ruim een maand later, 14 November, hield professor S. Strasser zijn inaugurele rede, over *Objectiviteit en objectivisme*.

De 19de d.a.v. sprak Mr J. J. M. van der Ven over: *De eenheid van het arbeidsrecht*; 15 December Prof. Mr D. van Eck: *De berechting van oorlogsmisdadigers en de gronden voor een internationaal strafrecht*. 17 Februari Prof. Dr L. J. Rogier: *Paulus Buys en Leicester*; 15 Maart Prof. Mr L. J. C. Beaufort O.F.M.: *Van Anarchisme naar Rechtsgemeenschap*, en ten laatste nog 28 Mei 1948 Prof. Dr Mag. R. de Langhe, over *De Taal van Ras Sjamra-Ugarit*, welke plechtigheid de bisschoppen Mutsaerts van Den Bosch en Calewaert van Gent, benevens de Rector Magnificus van Leuven Mgr. v. Waeyenbergh door hun tegenwoordigheid opluisterden.

Bij deze sluiten zich de Openbare Lessen aan: n.l. van de lector Dr J. H. Terlingen, 12 Maart over *Condottieri en conquistadores*; en Dr F. Th. Visser, *Enige opmerkingen betreffende de studie van de historische syntaxis van het Engels*, 2 Juli.

In dit jaar werden twee plechtige academische zittingen gehouden, n.l. 15 Mei 1948, ter viering van het derde eeuwgetijde van de Vrede van Munster, waarbij collega Rogier sprak over de nationale zin van de Munsterse vrede, en collega Michels over een onderwerp dat hij noemde: *Getemde Mars*. De andere bij het sluiten van het studiejaar op 9 Juli l.l. ter viering van het eerste eeuwfeest van de vrijheid van het onderwijs, verleend bij de grondwet van 1848, waar na het gebruikelijke

kleine woord van de rector, de hoogleraar Mr F. Duynstee sprak over : Het vrijheidsrecht van onderwijs in politiek en sociaal opzicht en prof. L. G. Verberne over Vrijheid van onderwijs. Deze sessie werd gevolgd door een kleine plechtigheid, waarbij Mr L. M. J. Cals als voorzitter van de reunisten-raad een gedenksteen aanbood, waarop de namen staan van de leden van de universitaire gemeenschap die in de oorlog gevallen zijn.

Bijna als een academische sessie kon gelden de bijeenkomst in de Aula, waar onder leiding van Prof. Brom bij gelegenheid van de missietentoonstelling Prof. A. Mulders sprak over De Bijdrage van de Wetenschap aan de missie, en Dr J. Wils over De taak der leken in de Missie en de Missieactie, en waar het Madrigaalkoor De Fontein onder leiding van Dr R. Lagas zorgde voor de muzikale omlijsting. Twee bisschoppen Mgr Willekens S.J. en Mgr Brans O.Cap., woonden de vergadering bij.

Het lijkt mij onnodig om in dit toch al uitvoerig geworden jaar-verslag alle recepties en representaties op te noemen. Van de velen vermeld ik, dat ik tegenwoordig was bij de bisschopswijding van Mgr J. A. Hanssen (8 October 1947), op het congres van katholieke publiciteit te Utrecht (31 Oct.—1 Nov. '47) ; bij de onthulling van het ruitersstandbeeld van St. Willibrord op Vrijdag (7 Nov.) te Utrecht, bij het lustrum van de Hogeschool van Tilburg (21 Nov.), het eeuwfeest van de St. Vincentiusvereniging te Nijmegen (23 Nov.), nieuwjaarsreceptie bij Jhr Dr C. G. C. Quarles van Ufford, commissaris der Koningin in de provincie Gelderland, van Mr Ch. Hustinx, burgemeester van Nijmegen en van Deken C. van Dijk te Nijmegen ; bij Mgr Huurdeman bij zijn 70ste verjaardag (5 Jan. '48), bij de zestigste verjaardag van collega Michels (23 Oct.) ; bij het toekennen van het eredoctoraat door de Universiteit van Leuven aan Z. Eminentie Kard. De Jong, en vele anderen ; verder bij militaire défilé's, de herdenking van de vrijheid van onderwijs en de opening van Museum schoolstad te Den Haag (1 April), het plechtige afscheid van troepen, de herdenkingsplechtigheden op 4 Mei met name de Stille Tocht naar het kerkhof, terwijl ik op 20 September een krans legde op het kerkhof van de Amerikaanse gevallen soldaten te Molenhoek.

Veel belangrijker voor het universitaire leven is het ontvangen van gast-professoren met het noodzakelijke correlatief: het uitzenden van onze eigen krachten. Behalve de geleerden, die voor verschillende genootschappen als de Amitiés catholiques françaises optraden, waarvan onze studenten profiteerden, gaven verschillende hoogleraren van buitenlandse Universiteiten voordrachten of enkele colleges of beide : zo de bekende beoefenaar van de godsdienstgeschiedenis en godsdienstwijsbegeerte, Dr Wilhelm Schmidt, die 13 November op uitnodiging van de Universiteitsvereniging en de Universiteit sprak voor een groot gehoor over de toekomst van Europa ; verder Prof. Dr Don Enrique Lafuente Ferrari uit Madrid ; Prof. René le Senne uit Parijs ; Kan. A. Jansen, Prof. H. Draye en Prof. E. Lousse, alle drie uit Leuven, verder Prof. J. J. van Houtte van de Universiteit van Luik, Prof. A. Ernout van het college de France, en Prof. E. W. Hocking. Van onze kant gaven de professoren Bellon, Robbers en van Melsen colleges te Leuven.

Deze, door de Sint Radboudstichting en de Regering goed gesubsidieerde uitwisseling van professoren kan er toe bijdragen, om het niet geheel ten onrechte gevreesde isolement van onze instelling wat te verminderen, en aan onze studenten ook eens een ander geluid te laten horen, of misschien van nieuwe theorieën, die anders nog nauwelijks tot ons zouden doorgedrongen zijn, kennis te nemen. Toch is de uitwisseling niet een volledig succes geworden. Bij het vorderen van het studiejaar schijnt de belangstelling voor de wetenschap, die niet precies tot de examenstof behoort, steeds terug te lopen; het was beschamend hoe gering de toeloop was bij de laatstgenoemde gast-professoren.

Voor de professoren alleen spraken Mgr P. Willekens S.J., apostolisch-vicaris van Batavia (26 Nov. 1947) en Z.Exc. Min. Dr L. Beel (21 April). Van de vele redevoeringen, spreekbeurten, leiding van wetenschappelijke congressen noem ik alleen die buiten de grenzen zijn gehouden en mij bekend zijn geworden. Prof. Bellon sprak voor de faculteit van Letteren en Wijsbegeerte van de Universiteit van Keulen (25 Juni) en voor de Rheinisch Westfälische Technische Hochschule te Aken over de psychologische oorsprong van de godsgedachte. Prof. Peters sprak op zijn dubbele tournee in Duitsland (14—17 Mei; 12 Juli—1 Aug.), vooral voor studentenverenigingen op verschillende plaatsen en op het tweede Deutsche Philosophenkongress te Mainz voornamelijk over de existentie-philosophie van G. Marcel. Prof. van der Ven hield op persoonlijke uitnodiging der Amerikaanse bezettingsautoriteiten voordrachten aan de Universiteiten van München, Erlangen en Würzburg en aan de Philosophisch Theologische Hochschule te Regensburg. Dr J. Terlingen hield te Cordoba voor het internationale Cervantescongres een voordracht over Las Novelas Ejemplares de Cervantes en Holanda en el siglo XVII.

Onder de belangrijke nieuwe functies en opdrachten die onze professoren ontvingen noem ik de volgende: collega Janssen werd lid van de Onderwijsraad, collega Ch. Petit lid van de staatscommissie in zake herziening van de Nederlandse wetgeving en plaatsvervangend lid van een Belgisch Nederlands Luxemburgs studiec ommissie tot eenmaking van het recht in de Beneluxlanden, prof. Post werd curator van het Nederlands historisch instituut te Rome, collega Vidos werd benoemd tot ondervoorzitter van de examencommissie M.O. akte B. voor Frans, Italiaans en Spaans; prof. Michels lid van de vaste commissie in zake schrijfwijze der Nederlandse taal, lid van de voorlopige raad van de kunst, bovendien werd hij gekozen tot voorzitter van de Zuidwestelijke tak van de maatschappij der Nederlandse letterkunde; collega Beaufort maakte deel uit van de Nederlandse delegatie op de tweede Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (New-York 16 Sept.—29 Nov. '47), van 23 Maart tot half April was hij lid en later voorzitter van de Nederlandse delegatie op de door de Verenigde Naties te Genève gehouden Conferentie voor vrijheid van informatie en pers; en ten slotte werd hij benoemd tot lid van de Eerste Kamer als opvolger van Min. van den Brink (25 Aug. 1948). De collega's Robbers, van Melsen, Peters en Strasser organiseerden mede het internationale congres voor filosofie te Amsterdam, waar op tevens prof.

Robbers de Universiteit vertegenwoordigde. Als lid van het Nijmeegse hooglerarencorps werd collega van Melsen door de regering aangewezen als vertegenwoordiger op de Unesco te Utrecht. Verder representeerde prof. Alfrink de Universiteit op het Oriëntalistengcongres te Parijs (Juli), hetzelfde deed prof. Janssen op het internationale Linguïstengcongres aldaar gehouden (Juli), prof. Peters bij de feestelijkheden van de Universiteit van Frankfurt ter herdenking van de gebeurtenissen van 1848 aldaar en prof. Ros doet hetzelfde op dit ogenblik bij de association Budé te Grenoble (Sept.).

Prof. H. Hermesdorf werd 2 Jan. 1948 benoemd tot ridder van de Nederlandse Leeuw, prof. Bellon en Post tot geheim kamerheer van de Paus (Juli '48 en Jan. '48), prof. Buytendijk tot eredoctor van Gent en tot lid van de Nederlandse Koninklijke Akademie van Wetenschappen.

Het op handen zijn van het vijfde lustrum werd reeds aangekondigd door de zilveren jubilea, n.l. van Dr W. A. Boekelman te Utrecht, die 8 Juni l.l. 25 jaar Curator van onze Universiteit was, en van de heer P. J. A. van Lier, die 2 Juli d.o.v. de dag herdacht, waarop hij voor 25 jaar in dienst van de Universiteit trad.

Bij de personalia mag ik aansluitend nog vermelden het gewaardeerd bezoek van Mr Henry Man, 17 Febr. 1948, uit New York, penningmeester van het Amerikaanse comité tot hulpverlening aan de Universiteit van Nijmegen, Mr Shuster en Mr J. Farley, beide leden van het genoemd comité en Mr Hume, raadgevend architect voor de opbouw van de Universiteit.

Ik kom nu tot onze studenten, onze hoop en onze trots, voor wie de R.K. Universiteit zo niet uitsluitend, dan toch voornamelijk is opgericht. Want hoe hoog het wetenschappelijk werk van de professoren voor de katholieke gemeenschap, ja voor heel ons volk moet worden aangeslagen, hun taak blijft grotendeels bestaan in het doceren, in het opleiden en vormen van studenten tot bepaalde functies, en hen maken tot wetenschappelijke mannen en vrouwen, die op hun beurt de fakkel verder kunnen dragen, om op deze wijze het tekort van de Katholieken op het gebied van de wetenschappen te kunnen aanvullen. Ofschoon het veel belangrijker is te spreken over het gehalte der studenten, hun geest en gezindheid, hun toewijding en ijver, hun katholieke overtuiging en leven, dan over het aantal, wil ik toch beginnen met over dit laatste iets te zeggen, omdat het veel gemakkelijker is, en wat hier te zeggen valt voor een juiste kijk op de situatie van onze Universiteit ook niet zonder betekenis schijnt.

Op het eind van dit jaar waren er 907 studenten ingeschreven, dat zijn er 80 meer dan het vorig jaar; wanneer het zo doorgaat zouden we het volgend jaar, in het vijfde lustrum van onze Universiteit, de 1000 kunnen halen. Vóór de oorlog was dit aantal \pm 560 (in 1937 561, in 1939 576), dat is dus een vooruitgang van bijna 70%. Daar het stijgen van het aantal studenten een verschijnsel is, dat zich aan alle Universiteiten voordoet, zou onze groei van zeer weinig betekenis zijn, indien ze niet relatief hoog was. Voor de juiste waardering moet men de cijfers vergelijken met die van de andere instellingen van hoger onderwijs, waarbij dan onze theologische faculteit moet worden uit-

geschakeld, aangezien deze als cursus major geen tegenhanger heeft in Nederland en bovendien minder afhankelijk is van toevallige tijdsomstandigheden. Uit de cijfers, door het Bureau voor de Statistiek gepubliceerd, blijkt dat het toenemen van het aantal studenten zich elders vooral op het gebied van de technische vakken, landbouw en economie voordoet, waar het meer dan 100 % is gestegen. Ook de geneeskunde geeft hogere getallen, n.l. een stijging van ongeveer 85 %, lager liggen de percentages van de rechtsgeleerdheid, n.l. 65 %, en van de faculteit der letteren en wijsbegeerte, waar zonder aardrijkskunde en psychologie de stijging 50 % was.

Aangezien we hier noch de technische noch de geneeskundige vakken hebben, en er bij ons alleen sprake is van de faculteit van Rechten en die van Letteren en Wijsbegeerte, moet worden geconstateerd, dat de vooruitgang in verhouding tot de zusterfaculteiten van elders hoog is. Een ander gunstig teken mag men hierin zien, dat het aantal van hen, die voor het eerst zijn ingeschreven niet lager ligt dan het vorig jaar, terwijl die getallen overal elders zijn gezakt. Minder prettig is het te moeten constateren, dat slechts een gering percentage van de ingeschrevenen tenslotte tot het doctoraalexamen komt: n.l. in de afgelopen 25 jaren ongeveer een derde gedeelte. Ik weet thans niet of dit verloop ook elders zo groot is, maar het is een verschijnsel, dat waard is te worden bestudeerd, daarvan de oorzaken na te gaan, met de bedoeling om als er op dit punt misstanden zouden zijn te constateren, deze uit de weg te ruimen. Overigens blijven ook een bezinning op cijfers en de vergelijking met die van zusterinstellingen voor ons leerzaam. Het aantal ingeschrevenen in de afzonderlijke faculteiten zijn door het Centraal Bureau voor Statistiek, zoals de stand op 1 April van dit jaar was, bekend gemaakt, en in ons bezit gekomen.

Hieruit volgt, dat Nijmegen met haar 355 volledig ingeschreven studenten in de rechten, Groningen met zijn 225 verre overtreft, en 50 meer heeft dan de Vrije Universiteit, Utrecht met zijn 376 zeer dicht nadert, maar ver onder moet doen voor Amsterdam (562) en Leiden (586). De faculteit van letteren geeft een bevredigende indruk. Hier kan ik de psychologen helaas niet meetellen, aangezien deze bij andere Universiteiten tot de verenigde faculteiten van Wiskunde en Letteren behoren, zoals de aardrijkskundigen zonder dat deze groepen in de statistiek zijn gespecificeerd. Dit is te betreuren, want ik meen, dat onze Universiteit door het aantal psychologen een goed figuur maakt. Afgezien dan van de psychologen staat hier de faculteit van Letteren en Wijsbegeerte te Amsterdam ver bovenaan met 491 volledig ingeschrevenen, maar daarop volgt al onmiddellijk Nijmegen met 260 ongeveer tegelijk met Leiden (258) en Utrecht (254), terwijl Groningen en de Vrije Universiteit veel lagere cijfers vertonen, resp. 119 en 60.

Het zou de moeite lonen de vergelijking voort te zetten ook in de afzonderlijke vakken, waarin deze uitgebreide faculteit is verdeeld; maar helaas beschik ik hier slechts over betrouwbare cijfers van het jaar 1945/46. Al verschillen die cijfers wel een weinig met die van het afgelopen studiejaar, toch is de verhouding wel dezelfde gebleven, gelijk uit boven genoemde algemene cijfers af te leiden is, zodat ik ze hier kan gebruiken. Ook moeten hier helaas de psychologen weer

buiten beschouwing blijven. In het genoemde jaar 1946 had onze afdeling klassieke taal en letteren 63 studenten, en stond daarmee boven allen, en wel 9 meer als de eerstvolgende n.l. de Amsterdamse Gemeente Universiteit met 54; eerst dan volgt Leiden met 50, Utrecht met 35, V.U. met 19 en Groningen met 17. In de afdeling Nederlands kwam na Amsterdam met 59, en na Utrecht met 42 reeds Nijmegen met 36 vóór Leiden met 32, Groningen met 18, en de Vrije Universiteit met 6. De drie moderne talen, Frans, Duits en Engels zijn slechts in Amsterdam en Groningen compleet, welnu, hierbij stond Nijmegen tussen beide in. In de Geschiedenis spande wederom Amsterdam de kroon met 69, waarop Leiden volgde met 29, dan Nijmegen met 25, Utrecht 21, Groningen met 14 en de Vrije Universiteit met 13, terwijl in de Kunstgeschiedenis nogmaals Amsterdam met 25 domineerde, gevolgd tegelijk door Leiden en Nijmegen (met 17), verder door Utrecht met 13, Groningen en de Vrije Universiteit beide met 4. In de Wijsbegeerte leidt Nijmegen weer met 25, gevolgd door de Vrije Universiteit 11, Groningen 10, Utrecht, Amsterdam en Leiden met resp. 7, 6, 1. Interessant, dat beide bijzondere universiteiten, die zich dus stellen op grondslag van de geopenbaarde waarheid, in deze vakken, die daarmee zo nauw samenhangen, beiden de meeste studenten trekken. Derhalve staat onze Universiteit met haar afdeling klassieken en wijsbegeerte aan de top, terwijl ze in kunstgeschiedenis en moderne talen slechts voor Amsterdam de vlag moet strijken, en in Nederlands slechts voor Amsterdam en Utrecht, in Geschiedenis voor Amsterdam en Leiden. Alles samengenomen schijnt dit voor onze jonge Universiteit zeer bevredigend, en als het op getallen aankomt, mag men zeker niet minachtend op onze beide faculteiten, die van Rechten en die van Letteren en Wijsbegeerte, neerzien. Deze cijfers zijn mijns inziens ook van betekenis voor degenen, die zich bezig houden met de voorbereiding van de medische faculteit en de daartoe benodigde gebouwen. Niet een Universiteit van Groningen moet hier tot model dienen, maar van Utrecht. Op één punt wijkt de situatie hier af van die van andere instellingen: hier studeren relatief veel minder meisjes-studenten dan elders. Volgens de reeds genoemde statistiek van 1 April van dit jaar (1948) waren van de juristen in Leiden en Amsterdam meer dan de helft meisjes, Utrecht iets minder dan de helft, Groningen iets meer dan een derde, terwijl in Nijmegen dit aantal slechts een achtste gedeelte bedroeg. Het verschijnsel vinden we merkwaardiger wijze in de Vrije Universiteit terug, waar de meisjes toch nog een vijfde van het geheel uitmaken. In de faculteiten van Letteren en Wijsbegeerte (zonder psychologie) kan men hetzelfde constateren, ja hier is het vrouwelijke element relatief nog sterker. Zo zijn in de Amsterdamse Gemeente Universiteit in de faculteit voor Letteren en Wijsbegeerte (zonder psychologie) meer dames dan heren ingeschreven, eveneens in Groningen met zijn moderne talen, in Leiden van beide geslachten juist evenveel, in Utrecht iets minder dan de helft, terwijl te Nijmegen slechts een vierde gedeelte tot de vrouwelijke kunne behoort, en in de Vrije Universiteit ruim een zesde.

Het algemeen karakter van de R.K. Universiteit kwam dit jaar bijzonder uit doordat er aan onze Alma Mater studeerden: 5 Polen, 3 Oekraïners, 1 Finse, 1 Griekse, 2 Americanen en enkele Indonesiërs.

Het aantal niet-katholieke studenten bedroeg dit jaar slechts 25, hetgeen vrij wat minder is dan vóór de oorlog.

Veel moeilijker dan dit spelen met cijfers is het de kwaliteit van onze studenten te tekenen. Ik vind overigens geen reden om de capaciteiten van de Nijmeegse studenten lager aan te slaan dan b.v. de Utrechtse of Leidse. Zij hebben dezelfde voorstudie gemaakt. De ijver zou men enigszins kunnen afmeten naar het aantal en het gehalte van proefschriften en examens. Hierbij staan mij niet voldoende gegevens voor vergelijking ter beschikking, die ook wel moeilijk te verkrijgen zullen zijn, omdat er altijd te veel onbekende factoren meespelen. Ieder, die enige jaren geëxamineerd heeft, weet welk een verschil er kan liggen tussen de prestaties van de een en van de ander, terwijl beide dezelfde titel behalen: de een kan juist even voldoende gewerkt hebben, terwijl de andere bijna cum laude heeft verkregen.

Feit is, dat wij nog te weinig dissertaties hebben, misschien ook weer niet relatief, maar te weinig omdat wij eenvoudig meer nodig hebben. De dissertatie toont de wetenschappelijke prestaties van onze studenten en is een der vruchten, waarnaar men onze instelling beoordeelt, en draagt direct bij om de achterstand in ons wetenschappelijk bedrijf in te halen. We hebben dit jaar 10 promoties gehad.

J. C. M. van der Putte O.P. (23 Jan.): *De dogmatische waarde van de theologische redenering.*

H. van Zunderen M.S.C. (30 Jan.): *Vrijheid in twijfel.*

J. J. Poelhekke (6 Febr.): *De Vrede van Munster.*

L. F. Westering (21 Mei): *Michaël Psellus, De Omnifaria doctrina.*

J. G. Storms (4 Juni): *Anglo-saxon magic.*

A. P. H. van Rijswijk (5 Juli): *Heinrich Hansjakob.*

J. P. van der Linden (6 Juli): *Alphons Esquiros.*

G. E. J. Mooren (7 Juli): *Plutarchus' Leven van Pericles.*

J. J. de Witte O.P.: *De betekeniswereld van het lichaam.*

Tien promoties is voor onze universiteit ongeveer normaal, het aantal ligt zelfs boven het gemiddelde; maar met het aantal studenten moet op de duur eigenlijk ook het aantal promoties stijgen. Dit aantal is echter te klein om er een grote beschouwing op te bouwen. Laat ik mij beperken tot deze ene constatering: dat van de tien er twee tot de theologische en acht tot de litteraire faculteit behoren; vier zijn van geestelijken en zes van leken; vier ontvingen cum laude. Wanneer men goed uitkijkt, kan men weten, wat opwekking en aansporing in deze vermogen.

De gewone cijfers van het aantal met goed gevolg afgelegde examens zeggen in dit verband weinig; n.l. 2 theol. maatschappelijk, 4 bacca-laureaat, 11 licentiaat, en 10 doctoraal in de theologie, 53 candidaats en 25 doctoraal in de letteren, 94 candidaats en 39 doctoraal rechten. Wel blijkt er uit, dat in de theologie de studies regelmatig verlopen, en dat ook vele anderen althans ooit examen afleggen en klaarkomen. Belangrijk zou zijn, na te gaan, of deze daarvoor niet meer tijd nodig hebben gehad, dan die welke in de gids en door het gebruik als de normale aangegeven wordt. Dat is nog al eens het geval, zoals mij uit statistische gegevens gebleken is — maar een conclusie durf ik niet te trekken, omdat met allerlei, mij vaak onbekende omstandigheden rekening

moet worden gehouden en omdat er nog te weinig jaren na de oorlog verlopen zijn. Ook hier zou een voortgezet onderzoek goede resultaten kunnen opleveren. Voor zover mijn persoonlijke ervaringen reiken, kan ik slechts de beste getuigenissen geven, en gelukkig worden deze, door wat ik van anderen hoor, bevestigd. Ter kenschetsing van de kwaliteit onzer studenten mag ik ook wijzen op de beste getuigenissen over onze afgestudeerden, gelijk ik kort geleden nog eens vernam van zeer bevoegde zijde aangaande de in Nijmegen opgeleide leraren. Dienovereenkomstig zijn verschillende van onze reunisten tot hoge functies gestegen als ministers en pater provinciaal, kamerleden en hoogleraren, rechters en hoge ambtenaren. Het is hier niet de plaats om in bijzonderheden te treden, maar wel mag ik vermelden, dat de dekens van Nijmegen en Arnhem beide oud-studenten van onze Universiteit zijn.

Er zijn nog wel meer goede tekenen te noemen als het ijverig bijwonen der godsdienstoefeningen, het dienen van de H. Mis, het zingen bij kerkelijke plechtigheden, het deelnemen aan het Vincentiuswerk en de Katholieke Actie, waarbij de moderator de hulp van verschillende priesterhoogleraren heeft gevraagd en verkregen.

Bijzonder wil ik wijzen op de soberheid der studenten, het zich tevreden stellen met een kleine, soms niet te verwarmen zolderkamer en het gebruiken van de zeer frugale en weinig gevarieerde spijzen der studentenmensa, het zelf zorgen voor de overige maaltijden met de noodzakelijk daaraan verbonden boodschappen. De Nijmeegse student is niet meer de door de maatschappij vertroetelde jongeman, al zit hij vaak midden op de dag op de stoep van de sociëteit en houdt er van laat naar bed te gaan. Deze soberheid van leven sluit gelukkig studentenjoel niet uit, welke ieder hun gaarne gunt, al hoop ik, dat onze studenten niet meegaan met het in brede lagen van ons volk steeds algemener wordende frequente gebruik van de borrel. Wanneer het gevaar, dat men eens alcoholisme noemde, ook al lang overwonnen scheen te zijn, het dreigt opnieuw op te komen. Ik vertrouw, dat onze studenten niet slechts op tijd halt zullen houden, doch zich zullen verzetten overal waar dit gebruik door hoeveelheid en frequentie een misbruik wordt.

Overigens kan ik evenals mijn voorganger zeggen, dat ik van mijn tuchtrecht nooit gebruik heb behoeven te maken, althans ik heb er nooit gebruik van gemaakt en ik hoop in dit opzicht niet in mijn plicht te kort te zijn geschoten. Feit is dat ik grote volgzzaamheid heb ontmoet. Wanneer ik op een der wekelijkse bijeenkomsten met de studenten-senaat eenvoudig liet uitkomen, dat ik dit of dat liever niet zag geschieden, dan was het voldoende, zelfs om vergevorderde plannen op te geven. Deze houding maakte de samenwerking met het corps allerprettigst.

Ook het studentencorps heeft naar mijn mening een belangrijk en vruchtbaar jaar achter de rug, dat zich kenmerkt door veel initiatief, durf en volharding, ondanks een voortdurend worstelen met een tekort aan financiële middelen. Als gelukkige initiatieven noem ik de oprichting van het muziekgezelschap Alphons Diepenbrock, dat reeds verschillende concerten gaf en ook tweemaal de academische sessies opluisterde; verder het gemengd koor, de toneelclub, waarop ik mijn

vertrouwen voor het a.s. lustrum heb gesteld, dan de roeivereniging, de actie tegen de communisten met de massa bijeenkomst, waarop prof. Brom voor de studenten zulke behartigenswaardige woorden heeft gesproken, die ik gaarne in herinnering zou willen brengen; vervolgens de actie ten gunste van de Tschechisch-Slowaakse studenten-vluchtelingen, de lessen, waar het verschijnsel van het communisme van historisch, filosofisch, theologisch en sociologische zijde werd belicht: een wijze van behandeling die voor velen reeds lang als een ideaal gold en die de studenten, met name de heer Ex, op lofwaardige wijze hebben verwerkelijkt.

Een hoogtepunt van dit rijke corpsleven lijken mij de sociale studiedagen, waarbij Leuven en Nijmegen samenwerkten, uitstekende voordrachten werden gehouden en ook veel studenten-pret werd gemaakt, zodat de Nijmeegse burgerij zelfs van de Leuvense prestaties profiteerden (12, 13, 14 Maart '48). Een voorbeeld van durf en succes is geweest de uitnodiging door de Germanisten-verein aan de studenten van Weenen gericht om hier de Urfaust van Goethe te spelen.

De gezondheidstoestand der studenten is volgens de controlerende geneesheer gunstig. Maar het moet worden erkend, dat veel te weinig studenten gebruik maken van de academische gezondheidszorg, met het gevolg, dat het moeilijk bekend wordt of er lichte gevallen van T.B.C. bestaan en die gevaarlijk kunnen zijn als ze verborgen blijven, en genezen kunnen worden, als op tijd wordt ingegrepen.

Ook de bibliotheek hield gelijke tred met de algemene opbouw, zoals volgt uit de uitbreiding van het personeel, die wel is waar pas op het eind van het jaar haar beslag heeft gekregen; verder uit het betrekken van de toegewezen ruimten, het begin van de systematische catalogus, het toenemen van het aantal uitleningen (8399 tegen 5566 in het voorafgaande jaar) en het blijven toevloeien van geschenken. Bij deze laatste staat de Verenigde Staten van America wederom boven aan met 16000, waarvan een kleine selectie heden is tentoongesteld, dan Nederland met 9000, verder de Royal Society in Londen, Zwitserland, de Unesco, Trinidad, de Universiteit van Oxford in opdracht van Mr en Mrs Spalding, waaronder de Sacred Book of the East en Kenyon, Chester Beatty Papyri. Nog moeten bijzonder vermeld worden een schenking van prof. Gallas, dan die van de parochiebibliotheek van Harlingen, en alles wat komt van de Vereniging van bibliotheekvrienden, een zeer sympathieke stichting, waarbij het initiatief met werkzaamheden van Mr C. Prinzen dankbaar erkend wordt. Ook de documenten afdeling groeide mee (archief van wijlen prof. Huybers, brieven van Ariens, het archief van Mgr Nolens, geschonken door prof. Aalberse, van wiens laatste weldaad om zo te zeggen wij geprofiteerd hebben). Gelukkig nemen ook de boekerijen van de door de oorlog getroffen instituten wederom toe (van 5146 tot 8612); hierbij mag voor het instituut voor middeleeuwse geschiedenis de aankoop van een deel van de boekerij van wijlen prof. Oppermann genoemd worden. Misschien is in de groei van de instituten de oorzaak te zoeken van het teruglopen van het aantal bezoekers van de leeszaal (8759 tegen 9250) ondanks de veel verbeterde uitrusting van deze zaal (3933 delen, vorig

jaar 2592). Misschien ligt de oorzaak ook eenvoudig in de mindere gestrengheid van de winter. In dat geval zouden vele bezoekers in het voorafgaande jaar er meer de warmte dan de wetenschap hebben gezocht.

Hiermede, Geachte Toehoorders, meen ik een beeld van onze Universiteit in het afgelopen studiejaar gegeven te hebben. Het is een voorspoedig jaar geweest en als rector heb ik mij gelukkig gevoeld. Gelijk we begonnen zijn in de naam des Heren, en daarin hebben getracht te volharden, zo zullen we nu sluiten met een nederige dankbetuiging aan de Allerhoogste voor zijn buitengewone zegen. Maar ik dank ook alle anderen, die mij hebben geholpen met name de onvermoeide en correcte secretaris van de Senaat, Prof. Janssen, dan de heren Assessoren, die mij van advies gediend en soms mijn plaats vervuld hebben, dan de nooit falende pedel, de heer Christen, die een ogenblik dreigde naar betere oorden te willen verhuizen, maar gelukkig hersteld, zijn werkzaamheden kon hervatten, verder de heer Secretaris van Curatoren met zijn staf, de commissie van advies inzake zuivering en last not least aan de senaat en deszelfs leden, die mij onafgebroken vriendschap betoond en medewerking geboden hebben. Mijne heren Senatoren, ik kan U verzekeren, dat de moeilijkste ogenblikken voor mij geweest zijn, die waarin ik U moest verzoeken een of andere zaak te willen opknappen, bijv. een voordracht houden, in een commissie zitting nemen. Wijn ik mij bewust was, dat Uw uren reeds druk bezet waren met de dagelijkse bezigheden en het werken aan op touw gezette publicaties, heb ik vaak een dergelijk verzoek dagen uitgesteld.... maar als ik er eindelijk mee voor de dag kwam, ben ik nooit teleurgesteld; niemand heeft grote moeilijkheden gemaakt, laat staan geweigerd het verzoek in te willigen.

En nu sta ik aan het einde: de hoge functie van het rectoraat te kunnen neerleggen gevoel ik als een welkome verlichting, maar ik zal altijd een aangename herinnering houden aan het mooie rectoraatsjaar 1947/48.

Collega Jurgens, het is mij een genoegen aan U, met wie ik in de laatste jaren bevriend ben geraakt, het rectoraat te kunnen overdragen. Gelijk andere collega's zo weet ook ik heel goed, dat U enigszins opziet tegen de last, die ten gevolge van het op handen zijnde lustrum bijzonder zwaar schijnt. Maar ik verzeker U, dit is volkomen zonder grond. Ook deze last zal licht en deze juk zoet zijn, wanneer de liefde ze helpt dragen. Ik ken Uwe liefde en daarom vertrouw ik, dat U de waarheid van het schriftwoord, waarop ik toespeelde, zult ondervinden. Heb goede moed: al degenen, die mij hebben geholpen, zullen ook U helpen en al de gebeden voor onze Universiteit door zo velen dagelijks tot God gericht, zullen ook U ten goede komen en zo zal het volgende jaar, dat een kroonjaar in het Universitaire leven is, Deo volente ook voor U zelf een gelukkig jaar zijn en voor de Universiteit een van historische betekenis. Dat wens ik U toe, nu ik het teken der rectorale waardigheid van onze Universiteit aan U overdraag.

Salve Rector Magnifice, iterumque salve.

